

Ninka Reittu

O'nssem
da U'stten
mie'ccest

Luâđast jáã'ttemetike'tt
-mainnâz

Pirrõsministeria lij vuässõöttâm kee'j teäggto'sse.

Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiö lij miöttâm kee'j kee'jrtummša da koovi pirstummša reäuggamveä'kkie'gg.

Te'kstt da koov: Ninka Reittu
Kuästtjõs: Petteri Mäntysaari / KMG Turku
Tie'ddtummuš: Printworks, Turku

Meä'cchalltõs, Vantaa, 2023.

ISBN 978-952-377-090-4 (tiäddum)
ISBN 978-952-377-089-8 (pdf)

Luâđast jää'ttemetike'tt -mainnâz

Piännai Pä'rcenjoo'n

šõddâmpei'vv4

Inn mie'cest10

Ââ'n ciistâst luâđ16

Roskkstaalu24

Pilkkum keäinn lij stannmõs32

Piännai Pä'rccnjuu'n šõddâmpei'vv

Tä'st lie O'nssem, U'stten da Ee'hrem-ä'jj di Piännai Pä'rccnjuu'n.
Sij lie tän mainnâz vä'lddperson. Mušttram åån ti'jjid Piännai
Pä'rccnjuu'n šõddâmpei'vest, koon tu'mmje vie'ttjed mie'cces.
Prä'äznikpäi'kkken va'lljee meermie'cc, kää'tt leäi åâlda. To'ben leäi
samai mooččas tolstõöllämpäi'kk, kää'tt leäi aivv mâ'te plaanuum
prä'äznik väaras.

Tõn diõtt ko Piännai Pä'rccnjuu'n koožžči iinnid, prä'äznik järjste
ä'lğged jeä'kkesveei'j. Leäi alggie'ss, da fiin, åâ'lik ve'i'gg pii'sti
ekka muån čiâss vee'rd. Puk vuåžžu vuäivseez fiin käll-läämpaid.
Piännai Pä'rccnjuu'n vuåžžai čeäpptasas še čuo'vv-vuu'l, kää'tt
lie'dji moččânji mâ'te rosttovčuõv, da voulla kiddee o'dd peelgtei
laiddjemnue'r. Laauki sizz pi'jje jeä'vvsid, kook le'jje tän vuâra
ou'dmõsân šõddâmpei'vvhäärč.

Ee'hrem-ä'jj leäi älšsmam meermie'cc diõtt. Su'st leäi mie'ldd
škooulâst tuejjuum šâddnorldõk, kää'tt leäi vuä'mes mâ'te
å'lmm. Teâđast tõt leäi vuä'mes tõn diõtt, ko Ee'hrem-ä'jj še leäi
ålddsin čue'đekksaž. Åâ'kk ij kâ'l teâddam ä'jj, pe'ce son vaažžči
pälggsi mie'ldd mâ'te päärnaž. Son kuõ'ddi šâddnorldõõgg
antikkvuä'lğglaaukâst, koon sizz tõt illvââ čaaggi.

Sij vä'zle jeä'kkää ää'j. Vue'ssmannust meä'cc leäi tön poodd
moččânji ää'lik, da jeä'kkeslää'dd ve'crde.

Pää'ljes leäi tivvum näkmen, što tō'st leäi pue'rr jää'tted, hã't-i
paldlõõžži. Leäša mätam paai'kin tō'st le'jje puärddaz, da tõi
mie'ldd va'zze keäččlõõžži. O'nssem vaa'zzi ouu'dmõsân lai'ddjee'l
Piännai Pärccnjuu'n, mâ'st leäi kee'jjmie'ldd ää'j njuu'nn piõggâd
vuâstta õõpsče'men mie'ccjie'll'ji liikkõõzzid. Vot beâddaa, tõt
naudši čuu't tãn jeä'lstõõzzâst innmie'ccest. O'nssem mââipeä'lnn
pue'di U'stten da U'stten mââipeä'lnn Ee'hrem-ä'jj, kää'tt
kuäksõõddi, ko son tu'tkkii kaart vää'zseen.

Tõn diõtt ko vä'zsem da kaart lookkâm õhttna leäi miälggâd
vaiggâd, Ee'hrem-ä'jj čuežsti. Da te'l son vuâmmši mie'ccest
mõõn-ne miõl kie'ssi. Tõt leäi lie'dđi, täärkben säärnee'l
niõđkaammi. Leäša Ee'hrem-ä'jj vue'i'ni kookkas hue'neld da
juurdči tõn diõtt, što mõ'nt-ba son ij siõmmna jäll'lõõččče
pälggaz äälgpeä'lnn da mõõnči kiõččâd tõn fiin lie'dđi.

– Mõ'nt-ba ij, Ee'hrem smiõtti jiõččines da leäi lau'kke'men
sa'ppjivui'm pälggaz ä'lnn suõ'i'ni sizz, ko kii-ne tääv'ti suu
kãhttan liõppjest. U'stten tō'st čuežžai da pärččši ää'jj
čõõ'lmid.

– Ä'jj, ij meermie'ccest vuäžž joodčed pälggaz
äälgpeä'lnn, U'stten cie'lki.

– Jaa, kã'l mij siõm pärnžen uurčim mie'ccest jeä'p-ga
joodčam pälggaz mie'ldd.

– Nu'tt mij še určãp ä'ldmie'ccest, leäša tääi'ben
meermie'ccest tõt ij leäkku šiõgg juurd. Tãn sãâ'jest
tõt lij samai kiõl'ddum, ko mij leä'p meermie'cc
rää'jtum vuu'dest, U'stten säärnai tie'dee'l.

– Uu'd mâka ko čuä'jtam mõõn diõtt, son jue'tki.

Õnssem da Piännai Pärccnjuu'nn še le'jje puättam suännai ärra. Sij puk čuežžee pälggaz ä'lnn, da U'stten aa'lji čuõvted pirsres käll-läämpain. Vuõššân son čuõvti tå'lk tõn õõut siõm niõdkä'mme. Teä son čuõvti suurab vuu'd nu'tt, što sij vuei'ne pälggaz kuâηgaz. Te'l sij vuei'ne, mâid seu'ηnes meä'cc čioḡgi.

Pälggaz paaldâst le'jje jiännai tõk hää'rves siõm lie'dđi, kook tiskku mie'ccest mâ'te tää'sn.

-Beäddaa, jõs le'čcem mõõnnâm tok kiõččâd tõn lie'dđi. Le'čcem tancčâm tok mõõneen aainâs peä'l täin mooččâs lie'dđjin, Ee'hrem-ä'jj luõiksti strääžž toobdee'l.

-Na šiõḡḡ, što nu'tt ij kiävâm! U'stten čuõ'rvvi da kuäivai lauk se'st kamera. Sij puk vo'sttje kie'ssiinn lie'dđeei niõdkä'mmid, da U'stten sniimi tõin mošttan mäηgid mooččâs snimldõḡḡgid.

Mâηḡa dõ'st sij vä'zle kuõrjtõkpääi'k ärra. Läädreeddast ävni samai mooččâs kue'steln. Sue'lnn päjñi läädd ä'lnn da vuäžžai puk kuä'sttjed luõmmum. Sij liä'vte jeä'vvsid tolstõõllämpääi'k stuu'li ool, da ä'jj piiji tool.

Piännai Pärccnjuu'nn leäi leklvaž. Tõt vuäžžai škiâηkkân määr'f da puk äskkee tõn mäηḡ vuâra. Ä'jj da päärna laullu Piännai Pärccnjuu'n miõl mie'ldd laulli, koon nõmm leäi "Vuär'rev laaul".

Ko leäi äi'ḡḡ vuäddjed, sij no'rre puk jeä'vvsid, tä'vrid di rooskid lauki sizz da čackkee tool. Mâtam ääi'j sij kuvddle jiântta kie'ssiinn jiõnid. Loppmäät'k sij va'zle läämpai čuõvtää, ko ä'lmm leäi ju'n čuõvneškuättam. Piännai Pärccnjuu'nest ri'jttje dääma mainnâz naabrest jälsteei Čä'ppe, kää'tt vuäžžai poorkani kuäddjam maä'fid.

Ee'hrem-ä'jj vuäžžai mä'ηηlubust U'sttnest škiâηkkân snimldõḡḡgid niõdkä'mmin, koid sij le'jje meermie'ccest sniimmâm. Ä'jj li'jmmji snimldõḡḡgid odđ ma'ppe, koon ä'lnn looggi "Ee'hrem-ää'jj odđ šäddnordõk".

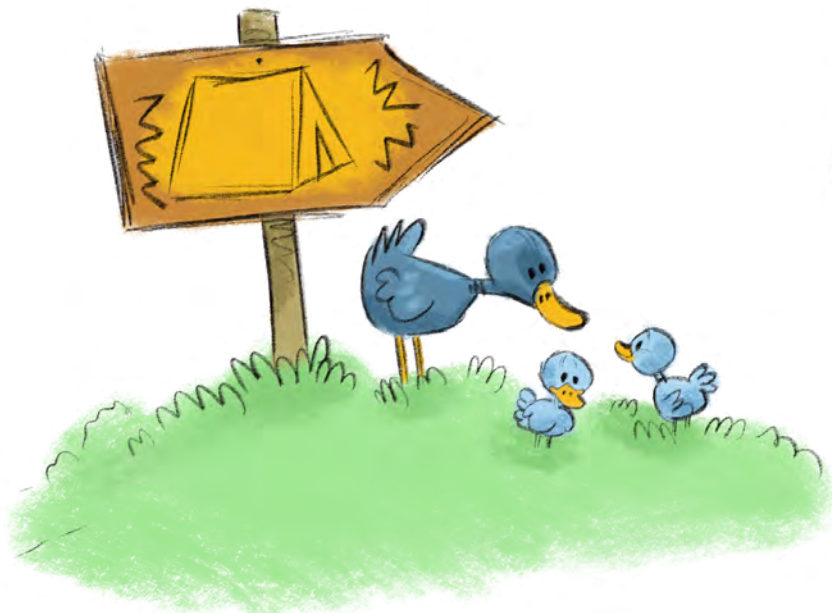
Inn mie'ccest

O'nssem rä'ksti taa'snid. Son leäi pâi niöggtoöllâm tön pïrr, što vuäitči mätam peeiv' ke'rdded männ'ja le'be koon-ne kookksaž gala'ksse.

-Mon haa'lääm astronauttân! son kuulti samai tu'mmjee'es jiönin.

Ee'hrem-äj j da U'stten to'bdde siöm O'nssem nu'tt puârast, što suäna tiö'tte, što O'nssem kâl pâstt tuejjeed niöggöözz tuöttân.

Ko O'nssem tiöu'di kutt ee'jj, son vuäžžai šöddâmpei'vsvskiänkkân teleskoop. Töt leäi fiin, messiinj eunnsaž neäv, koin pöösti kuddnalla kiičceed aainäs ääldmös ä'lmmkäplööggid. Juö'kk jeä'kkää O'nssem kuö'ddi teleskoop da tä'snnkaart dommpöört puärddsi ool, kaaröödi ollrään sizz da aa'lji keäikkrâ'stted ku'kken teskkai taa'snid.

Ööut jeä'kkää O'nssem leäi e'pet keäikkrâ'sttmen, mâ'te son laa'vji. U'stten looggi sorččairään ä'lñn kee'rj da Ee'hrem-äj j koo'di šaarf. Piännai Pärccnjuu'nñ leäi vuäžžam jeä'kkespormöššân jönn tääu't. O'nssem kuuitäg vue'lii teleskooppäs da kuästtji smiöttmen.

-Mon jiöm vuei'n puk taa'snid, kook kaart mie'ldd öölgče ään kuästtjed. Mâ'te ääl'mest le'čči sää'vesk muu da tõi kööskâst, O'nssem cie'lki gäär jiönstes.

-Nu'tt-i lij. Tõn kääččee čuoŋvkaa'sten, cie'lki U'stten tie'dee'l sorččairäänas ä'lñn.

- Lij-ba iimâž, O'nssem čuoŋrvvji. – Mä'htt tõn vuäžž meädda? Mon haa'lääm vuei'nned puk taa'snid, son jue'tki.

-Žaa'll, što čuoŋvkaa'st lij älddsin juo'kk ä'rñn. Luäđast kâl käunn'je veäl päai'k, koin lij uu'ccben čuoŋvkaa'st da taa'snid vuäitt vuei'nned to'b jiännai, jiännai jäänab, va'stii Ee'hrem-ä'jj.

-Mon haa'lääm piässäd näkam päikka! O'nssem säärnai, njui'kkii vuâlas kiiččeempäai'kstes da lä'ggsti ollrään meädda.

-Vuei'ttep-a mõõnnäd keäikkrá'stted iinnäs kookkas koon-ne meäcca, ko'st ij leäkku tut iimžõs čuoŋvkaa'st? O'nssem äjšmi.

-Vuei'ttep, leäša vuõššân mee'st fe'rttai ooccâd koon-ne šiõgg päai'k, da tä'bbe mij vue'ddep veäl dääma, pägsti Ee'hrem-ä'jj.

Tue'lää, kää'tt leäi veäl sue'vet-tue'lääž, sij i'stte ke'ttempõört pärddepeällsa tu'tkkeed kaart. Öoutveäkkä sij va'lljee innreis mie'rrkieččen mooččas meermie'cc, kää'tt leäi čäärast gäärad groomâst da jeärben tõn uu'lecläämpai čuoŋvâst.

Ko reeis mie'rrkiečč leäi va'lljuum, sij miättčõtte. Innreis vääras õõlgi vä'ldded miälggâd jiännai tä'vvríd, da messiinñâst rajjum teleskopp uu'di veäl O'nssem lau'kke lââssteädd. Leekkas Piännai Pä'rccnjuu'nest leäi mie'ldd jiijjâs pie'nnelaukk, da nu'tt tõn porrmõõžžid ij taarbšam kue'dded. Sij vuõjju meermeäcca buussin. Jee'resnallšem kõõlb vuõrdde si'jjid meermie'ccest.

Le'jje juõ'kknallšem uu'ccab da šuurab kõõlb. Tõi jooukâst õõlgi
ää'n kaunnâd nõkam kõõlb, kää'tt čuä'jti tõn sââ'j, koozz vuä'žžai
kuõrjtõõvvâd. Siltte'čik-a ton čuä'jted määtklaid puki tai
kõõlb jooukâst vuõiggi miärk?

Na, aassâmkättaz miärkk tiõttlõs muštli,
koon ärra määtklain fe'rttji mõõnnâd.

O'nssem vuõ'ljji vuõssmõsân jââ'tted
aassâmkäädaskõõlbi da vi'skkes eu'nnteälkai
mie'ldd. Tõk muštli, koon ärra sij va'lljeem
keäinn mõõni.

Pää'ljes leäi samai mooččâd. Tõt muälkkroõžži kuõssvââžž se'st,
kuärnai ka'll'ji ool, njiõji poožnleäkka, čaanji sann'jai jooukâst da dooidi
mââimõsân läddriddu. Ee'hrem-ä'jji leäi va'rrjam mie'ldd vuä'mm,
oranss aassâmkättaz, koozz sij puk illvâä ča'kke palddlõõžži vue'dded.
Aassâmkättaz čiäggtummsa taarbše kooum oummu da õõut pie'ne
puk tääidaid, leäša looppâst tõt leäi moččânji čiäggtum.

-Tät aassâmkäädas lij tiudd fiin nuõrrpoodd
mooštain! Ee'hrem-ä'jji ruäkksi da pie'jji
aassâmkättaz sizz. To'ben kuästtje äälgepeälla
tä'lk Ee'hrem koiddju'e'lj. Son taa'idi lee'd nuõrrân
jiânai, jiânai vuä'nkab.

Ko sij vuõrdče iinn, sij po'rre jeä'vvsid da laullu
reisslaull'jid. Innlää'dd še laullu mie'ccest, da leäi
samai räuhlõs. Ko seu'ņņneškue'di, tää'sn i'tte
âlmma. Oõuti õõuti â'lmmla'kke puäll'ji odđ,
čuõvves läämpa, poka sõrgg tõi meär ij pâsttam
teänab lookkâd.

O'nssem vaa'ldi ou'dde teleskoopâs da tä'snnkaartâs. Son čuežžai
âlddsin vuõin'kani, vo'sttjee'l tãn äâ'lm fiin čeäppõstuejjõõžž.

-Mätam pee'iv mon veäl keärdam tok äâ'lmveidasvuõ'tte, O'nssem
cie'lki Ee'hrem-ä'jja da U'sttna, kook vo'sttje tä'snnââ'lm suu paaldâst
seähtri â'lnn išttdâd ääre'e'l.

-Nu'tt ton veäl keärdak, va'sttii Ee'hrem-ä'jji da troozzi siõm päärna
tu'rrvue'iv. - A vuõšsân vuä'žžak lee'd siõm päärnaž da vo'sttjed taa'snid
tääi'ben mijvui'm, son jue'tki da äskkii O'nssem kuu'kk.

Âân ciistâst luâđ

Õout alggkie'zz peeiv O'nssem da U'stten tu'mmje vue'lğged čiõhččâmluu'din vuõjced. Leäi samai mooččas kie'ssmannu tue'lääž, da juõ'kk päikka leäi ruõnâs pâjnam. Leäi vaiggâd ni ju'rdded, što muân määnpââj mââiarra tät puk leäi kuâlddjam.

Päärna čiõ'hčče keâlbai miarr-reedd ärra. Suännast le'jje mie'ldd keâikkar tõnt, ko äân säättci vuein'ned luâđast jie'll'ji õõ'ljid.

-Kuäbbaž lij vuõššân tie'rm ä'lnn! čuõ'rvji O'nssem da čiõučškue'di nu'tt kõrrset ko piâzzi siõm silbbeunnsaž čiõhččâmluu'dines.

U'stten še čiõučškue'di jiijjâs ruõ'pses too'lines da kõrr keâlb mâŋŋa kuhttu

dooi'de tie'rm ool âlddsin õhttna. Suäna årste šuâggad da pågsted. Te'l suäna vueinne, što kâskka auttčuõkku leäi mii-ne. Le'be le'jje mõõk-ne.

Päärna nja'kke á'lddlakkše da vuei'ne, što tō'st le'jje seämma sââ'jest vitt čuârššâлга. Âлга le'jje pe'cclaž kue'stelm kōrr asfaalt á'lnn.

-Mâid muäna tuejjeep? U'stten coolti O'nssma.

- Možât tōid âlgg viikkâd jie'llikarddsa?
O'nsssem coolti määust.

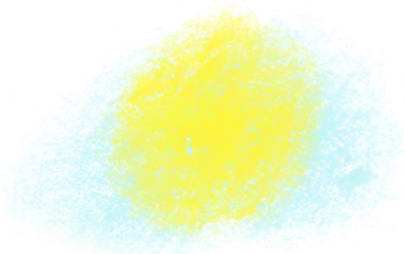

- Soi'ttjâkap äjja, U'stten ho'hssji da kuäivsti te'lfoon kârmne'stes.

- Määâid? Hue'nes õhttvuõtt!
Ee'hrem-ä'jj äälvai te'lfoone.

- Pij koollaparaatt ool!!!
čuârvai U'stten määust.

Te'lfoonâst koll'ji mâtam ääij mii
leežž kâržž.

-VUÄŽŽUK-A TŌN OOL? čuârvai U'stten.

-Mōõzz ton räâ'kkes pâi čuârvak mu'ne, ä'jj va'sttii siõmmna neurrõõvâm jionin.

Päärna k'icste kuõimeez k'icstõõggin "Mõnt tät lij pâi näkam?"
Teä U'stten mušttli čuâršai, čuõkku da puk pirr.

-Nä'de. Ään päärna le'čči šiõgg, što se'rddve'ted âalgaid meädda
čuõkku á'lnn. Hâ't mâka tancčâmkââ'lezčuõkku ruõ'bdde
suõ'ni ool, ä'jj vuâ'psti.

-Mä'htt-son muäna tōn tuejjeep? kōõjji O'nsssem.

-Vä'ldded âalgaid vaaree'l õõuti õõuti
kiõttkeä'mmna. Vaarõõttâd, što tõk jie rõõvv da što
tõi jue'lj jie luvvân, va'sttii ä'jj.

-Läädna, cie'lki U'stten. Mâid tõn mânja tuejjeep?

-Na, čuârššjeä'nn lij vuâstai ko'st-ne ââlda, da ko
vue'kk âalgai pirr räauhtââvv, tõt puätt vižžâd
õõ'ljees.

Päärna kiiččee pirrseez, leäša ij ni ko'st kuâsttjam
čuârššjeä'nn. Kuâsttje tâ'lk siõm piižžeei čuârššâalga.

-Läädna, muäna tuejjeep mâ'te ton sarnnuk
ä'jj. Soi'ttjep tu'nne tâ'lles, ko leä'p serddam
čuârššâalgaid. U'stten jõõski mainste'men da piiji
te'lfoon kähntan kârmma.

Samai, samai vaaree'l päärna kuõ'dde âalgaid
õõuti mie'ldd tanccâmkaa'lezčuõkku ruõ'bdde
suõ'i'ni ool. To'ben leäi suejj da keeu'niik lããddaid,
da tõk räauhtõ'vve tâ'lles siõmmna.

Tâ'lles ko päärna le'jje serddam puk âalgaid
staa'ne, suäna vä'ldde čiohččâmluu'deez da
mõ'ne vuä'nkõs määt'k keäčča muõrrkee'dd
stuu'l ool vue'rdded.

Čiâss vaa'zzi samai meälgžet. Čiâss ĺee'jjest U'stten leäi ju'n čuu't
tolkkâm vue'rded da son kuäivsti te'lfoon e'pet ou'dde.

-Ij ni mii šōōdd, son coolti te'lfoone Ee'hrem-äija.

-Maalt miölad rää'kkes, äjj cie'lki räühlânji.

Da samai tön poodd aivv suännai stuu'l paaldâst suei'n
heeilškue'tte. Čuârššjeä'nn ii'di miöstōōgg se'st. Vuōššân töt
vaa'zzi čuōkku ool da kiičcii pirrses. Teä töt jiōneeškue'di
heä'neld.

Âlga va'sttee piižžee'l määust, da čuârššjeä'nn vaa'zzi pakk
asfaalt mie'ldd tōi ärra. Päärna kiičcee tön puucee'l.

- Čuârššjeä'nn pue'di! U'stten coolti te'lfoone.

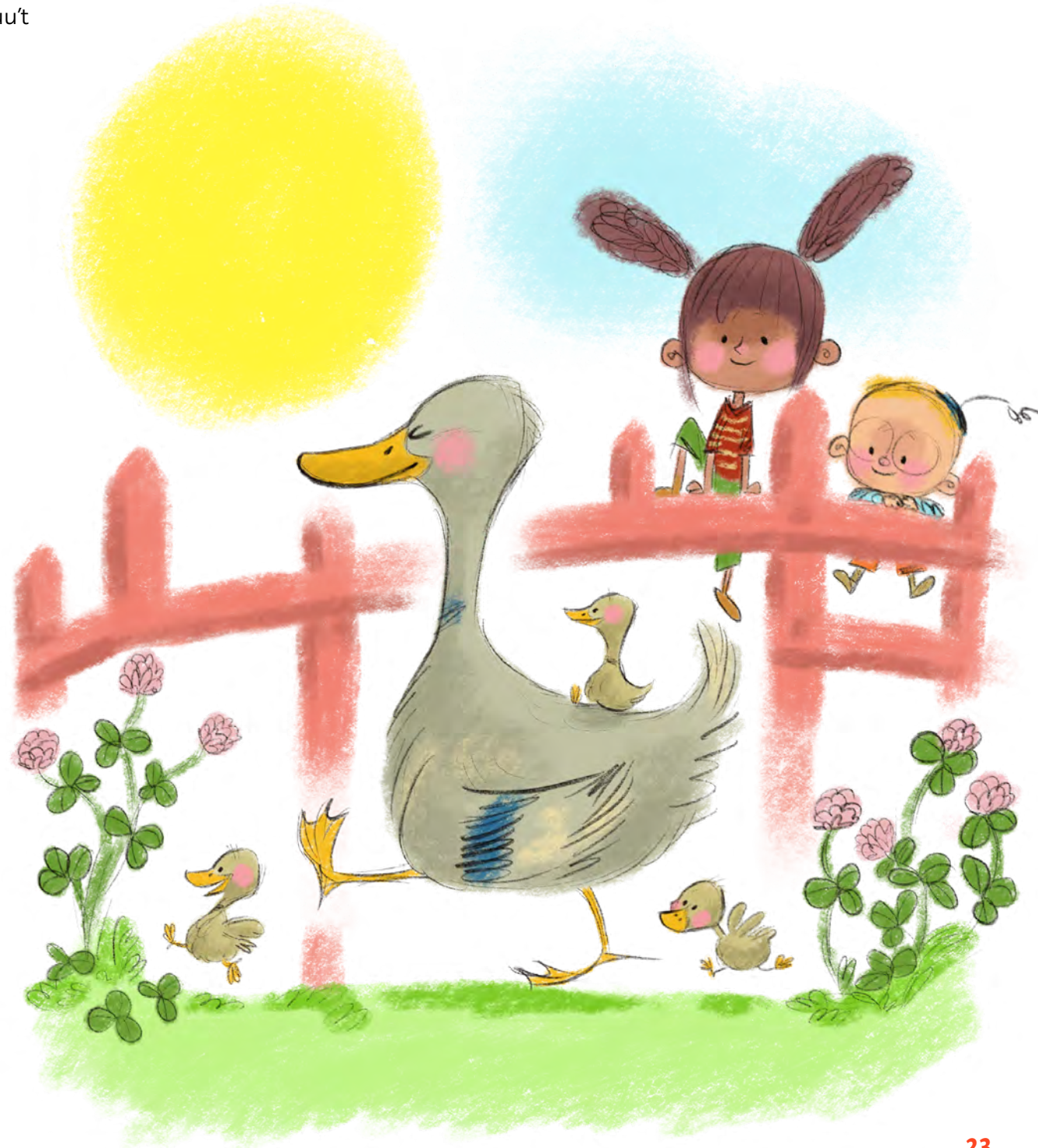
-Mäid mon..., altti äjj, leäša U'stten leäi ju'n teä'ddlam
te'lfonsääit kidd.

Suäna seu'rrje čuârššpiârri mōōnmōōžž jiântta. Čuârš
va'zje suōi'ni čōōđ meacca da to'b räühlōs meä'claddu,
ko'st tōk vuōjjle da oo3žškue'tte pormōōžž.

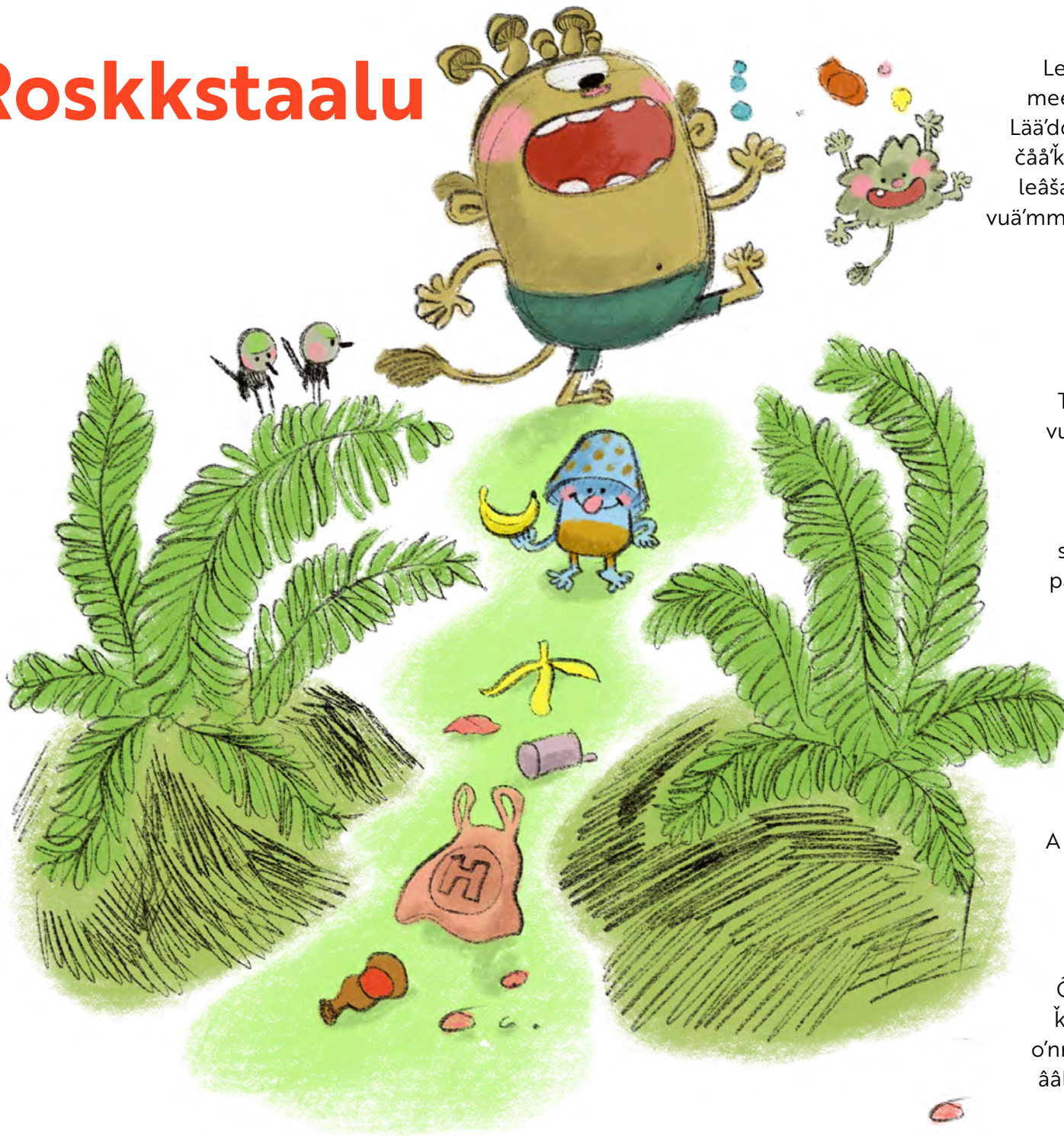
-Kâ'l luätt lij tiudd ömmsin, luōiksti O'nssem.

-Nu'tt lij, da mee'st oummin fe'rttai äâ'nned luâđast
huōl, što töt seill še nâkmen, smiōtti U'stten da seksti
čâ'lmkuu'lmes, koozz leäi eettam siōm rämmkönnjlaž.

Čuârššjeä'nn da tön âlga jue'tkke jie'llmeez laaddust,
da ko čōhčč šōōddi, tōk puk ke'rdde sau'jje täälvas. Äân
kie'sspei'vv kuuitâg veäl juätkkji pakksen, da päärna vuejjle
čihččâmluu'deezvui'm ođđ jeä'lstōōzzid.

Roskkstaalu

Le'jje le'jje koumm ciccâ stalu, kook jie'lle Koli meermie'ccest. Koli lij vuä'mm vaa'ri vue'ss Nuõrtt-Lääddjännmest, da to'b vaa'rin kuâsttje veâl mâaimõs čää'kk. Mâtmešt tõt leäi seämma õlli ko änn'jõž Aalp, leäša änn'jõžäi'j tok lie kuâđđjam mâtam mooččäs, vuä'mm vää'r. Juõvves jännam lij pue'rr stalui jeällsää'jjen.

Täk koumm stalu le'jje samai ciccâ, leäša mâtam vuära sij jie juurdčam nokk. Tõi skuõrâž leäi moddai Ryläys-nõmmsaž vää'r maddjest. To'ben stalui sokk leäi jeällam ju'n ee'kkčuõ'did. Čuä'gg, Liivâr da Põõ'lpauuž le'jje vue'bbez. Puk le'jje šoorkas stäällfurstt Parsaselleer da furstštar Rää'zruu'zen päärna. Kuu'kk le'jje stäälai jue'lj keä'pplâsttam Koli fiin vuu'din, da nu'tt tøk õinn keä'pplâstte.

A leäi tõt mode'rn äi'gg puättam še stäällpiärja. Õinn stääl nõrre porrmõõžžeez oou'dmõsân mie'ccest, leäša Põõ'lpauuž leäi serddjam porrmõõžž ha'ŋkkummšest 2000-lokku.

Õ'hhtešt tät staluin uu'ccmõs kaauni mie'ccest keän-ne kōõččtem te'lfoon. Mõõn-ne nalla tōšt õnnsti piässäd netta da vuõssmõsân tōn ou'dde iid'i ääldmõs kaaupe ne'ttkaupp. Da ah, tøk puk häärč.

-Täin vuáitt ti'll'jed porrmõõžž vuõ'i'ggest dommskuõ'rre! rämmši Põõ'lpaalluž da tiáddči čokkladnjälggsid vuáštõskäärj sizz. Čuä'gğ da Liivâr vuõppu kíõđi jooņid čááu'jtiud jie-ga fi'ttjam kássjõõttâd Põõ'lpaallu vuá'sttemšiámmu.

-Ij pešttam kuu'kk, ko staalui skuõ'rre vaa'zzi piustõõvvâm á'lddkauppjõs samai jõnn vuáštõsčuu'kkkin.

-Kâ'l-ba tij päärn leä'ped ke'kssjam jeällsâáj, kaupjõs šuâggai da iišti miõut ool vuâņsted.

-Mij kâl' jeä'p leäkku päärn, leäša aiw mä'htt täättas, Liivâr cie'lki su'vrrjiõnin.

-Jaa, läädna. Täk mä'hsse koummčue'đ, kaupjõs säärnai õinn šuâggee'l.

-Mu'st lie-i tä'st nokk, rämmvuõ'đi Põõ'lpaalluž da tiõu'di kuâruum vuáštõsčuu'kk paacckivui'm.

-Pää'zz tiõrvân! staalu čuõ'rvvje. Da ouddâl ko kaupjõs kíõrggni peäggted ni mõõn valuttaa'sšin, le'jje staalu ju'n jaukkâm.

Staalu saggle haa'rcid laaukeez sizz da tu'mmje mõõnnâd á'lddpoožne poorrâd da naaudšed čõhččpeei'vest. Tõ'nt ko staalu tu'kkkee čuu't haa'rcin, tõk jie malttâm lee'd njâáddkani tõid ju'n jâá'deen.

Ij pešttam kuu'kk, ko tõk dooi'de kuõrjtõkpäikka. Staaluin leäi samai fiin piknikk, da tõn mâņņa puk koumm staalu lie'nņee suei'nnkee'dd ool.

Seamma ääi'j pälggaz mie'ldd kuõrjtõkpäi'k ärra le'jje pue'ttmen
kue'htt siõm luâđastjoo'tti. O'nssem da U'stten le'jje puättam
Koli si'jdde ääkk ärra neättel-looppâs da tu'mmjam vä'zzled
meacca. A mâid suäna le'jje kaunnâm pälggsest: rooskid!
Jiännai njää'ljespõ'mmjid, plastiksiâkkid, limonaadpottlid da
banaankõõrid. Suäna le'jje äännam ku'kes ääi'j rooski noorrma da
teâuddam tõivui'm laaukid da kårmmnid.

Ään suäna dooi'de kuõrjtõkpäikka da kau'ne to'b
koumm tââđvaž staału roskkväär kõõskâst vue'ddmen.
-Kâccje'ked! Ij-go tij jeä'nn leäkku sårnnam, što rooskid
âlgg noorrâd da viikkâd roskkpäikka, meadda luâđast!
čuõrvvi O'nssem, kââtt kâl tiõ'di, mä'htt ä'sš leäi. Koumm
staału võ'll'je čuežžad suei'nnkee'ddest da kuâsttje samai
hirmstõõvâm.

-Tuu'hmes staału! cie'lkkê päärna õõut jiõ'ne.
-Ään kâl noorrve'ted puk paažtõõzzid, mâ'te le'čči ju'n.
-Mij jeä'p teättam! reäggai Čuä'ğğ ju'n kõrr jiõ'ne.
Čuä'ğğ leäi nõkam samai äärjes staałuž, kââtt ij
keäll'jam čuârvmõõžž ni voo'ps.
-A mõ'nt âlgg noorrâd? kõõjji Põõ'lpalluž, kââtt leäi
čiõlggsânji staałuin sme'llkummus.

-Tõn diõtt, ko roosk jie jaauk luâđast, pe'ce lie to'ben joba
ee'kkčuõ'did, säärnai U'stten tuõttšen.
-Da tõn diõtt, što måtam tõin vuäi'tte lee'd luâđ jie'll'jid da
šââddaid paa'mhallaž, jue'tki O'nssem.
-Mij jeä'p teättam..., snodggti Čuä'ğğ õinn. -Leä'p leämmaž samai
tuu'hmes staału, tõt jue'tki.
-Na, ij tõt hääit. Ään tie'ttve'ted, cie'lki U'stten lääskvânji.

- Mij noorrâp puk tâ'lles meädda, sarnnu Liivâr da Põõ'lpalluž tuä'rsteei jiõnin.
- Da muäna vie'kktep ti'jjid, cie'lkke päärna õõt jiõ'ne.

Nu'tt koumm stalu da õlmpäärna no'rre puk stalui kõškkâm rooskid meädda poožnâst da mie'ccest. Õõtveäkkä sij kuõ'dde rosksiaäkkid mie'ccest ääkk rosckpäikka, da puk le'jje e'pet tää'dva.

- Leäi hää'sk kaunõõttâd! rämmše päärna.
- Mij jeä'p ni kuä'ss teänab tue'jjed jõõllâsvuõdid luâdast, lâ'ppee stalu.

Teä stalu vee'ckte veeigeei meäcca. Päärna čuõžžu puärdäsi ä'lñn, ko äkk pue'di šillju äälvõõllâd suännaid. -Mâid tuäna leä'ped rössääm? äkk kõõjji.

- Kaaunõõdim mätam staluvui'm da vie'kktim tõið rooski noormest.
- Na, leäi-ba tuännast maainâs, pägsti äkk.
- Pue'tted mäka sizz čokkladmie'lk juukkâd da mušttle'ked mu'ne, mii šõõddi.

Stalu va'zze meälgžet dommskuõr ärra. Leäi leämmaž hää'skes pei'vv, da puk koumm stalu le'jje šiõgg miõlin. De Põõ'lpalluž kuäiveeskue'di kârmmees da ho'hssji, što te'lfon leäi läppjam.

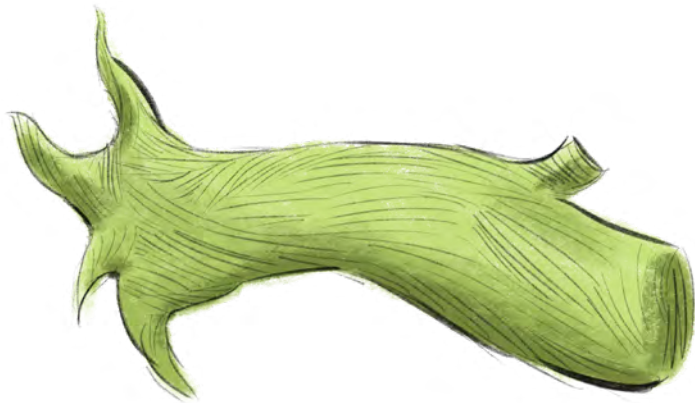
- Tai'ddem lä'ggsted tõn rosksie'kkke, staluz cie'lkki gäär jiõnstes. Seämmast tõt tuõdi: A ij-ba näkam aparaattin tää'id leed staluid ko gäär. Tä'st puk koumm stalu juurdče seämmanalla. Haa'rçin stalu jie teädast jõõsk tu'kkemen, leäša tõk leekkas käunn'je jiännai Lää'ddjännam luâdast.

Pilkkum ħeäinn lij staanmõs

Mâtmešt vuäitt ħiävvd nu'tt, što pukin harjjnam luâđastjoo'tti še ošvdâatt da sâtt šõddâd pãã'meh. Nãkam šõõddi õ'httešt Ee'hrem-ãjja, nõkam aivv takai tä'lvpeei'v, kuã'ss ij vuäitče ni ju'rdded, što mii-ne šãdd.

Ee'hrem-ãjja, U'stten, O'nssem da Piãnnai Pã'rcenjjuu'nñ le'jje vuâlggam vuã'nkõs tä'lvreissu. See'st le'jje mie'ldd sãã'vek da muõttkã'mme. Ee'hrem-ãjja taa'i'di lee'd jãänab älsšmam reeis diõtt ko pãarna, ko son ħiddii sãã'vkid juõ'ljees.

-Čiiug, täst puätt aivv pã'rñnpodd miõ'lle! Te'l jie leãmmaž aaut ni auttčuõkku. Te'l čuõi'gge juõ'kksãjja!
Vot beãddaa tõi'd aai'jid! son kuulti.
-E'pet tõt koollaparatt paa'zzi, O'nssem miãrii da ħiddii muõttkã'mmid juõ'ljees.

Ee'hrem-ä'jj leäi vuõssmõsân vaalmâš da čuõiggli tärmmas naa'lin pilkkum keäin årra. Päärnain leäi kõrr tuâjj põõššâd ää'jj mie'ldd, ko son čuõigi muõttmie'cest da leäi činlmõõvvâm jiijjâš mooštaid.

U'stten looggi kaart. Son leäi kiõččâm ju'n valmmšen keäin da še pääi'k, ko'st vuei'ti årsted da piijjâd tool. Tât leäi-i samai jeärmmas tuâjj, mâ'te vuei'ttve'ted sõrgg lookkâd.

Ee'hrem-ä'jj leäi čuu't älšsmam da peällõõžži pee'lljte'mmen son leäi čuõiggâm laadâst čorru. Son čuõigi vuõ'gğest siõm meä'ccvuâju jiõñ ool. Päärna vuâmmše tõn aivv čuu't mâ'ñned, da hâ't suâna koittu čuârvvad da sie'ved, ä'jj ij kuullâm. Ee'hrem čiorsti fijnnšanji sââv'kivuim vuõ'gğest rââžžes vuâju ool.

Koll'je raaztummuš, tuämtummuš da keälljummuš. Jiõñvuâjuž ij leämmaž leekkas činrâl, leâša ää'jj puus da jue'lj lõckkne.

-Nääi't mu'nne kiâvi še päärnžen! ä'jj ruâkksi da kuârñai čää'zzest reddkie'dži ool. Määjjam kuuitâg jaunki muâdain, ko kõõlmâš njaaggi lõckknam pihttsi čõõđ. Åâ'n õõlgi smiõttâd õõutâst, mâid ålgg tuejjeed. Päärna mettee kaartâst mäâ'tk nu'tt tollsâaidõsse ko še domoi.

Tollsâaidõs leäi vuâ'nkõs mäâ'tk kee'jjest siõm mie'cc tue'kken, da sij tu'mmje mõõnnâd tok.

Hâ't mä'tkk leäi vuâ'nik, ää'jj pää'n sõrgg cuâksteške'tte. Leekkas sij vuei'ne ju'n sõrgg mie'cc tue'kken siõm jõlggõõzz da to'ben kõõlb tollsâaidõsse da kuätta.

Õnssem da U'stten ú'rčče loppmää'tk.
Kuä'dest käunn'ji ču'kk, kää'tt leäi tiõuddum
käšk'kpuä'lddem-muõrivui'm. U'stten kuäivai vue'zzi
kuâlddjam tollsâáj vaaccesvui'm, da tõn poodd
Õnssem kuõddi muõrid tool vääras. Ä'jj kõlmstõõli
suännaid kiiččen da muu'sti te'l pärnnpooddstes,
mäid näkam vuõ'jjin le'jje päi tuejjääm.

-Beâddaa, čää'ccpihttsid âlgg
jä'hssed meädda! son čuõ'rvvji
da kie'zzškue'di njuõckk sa'ppjid
juõ'ljines. De njuõckk sookkaid
meädda da ä'jj valmmšen tool
paakkâsvuõđ vue'rdded. Tõ'nt ko
leäi jie'ttvue'kk, pärna tu'mmje
certsted õhttân vuâra mä'ngg
rikksää'gg.

Leekkas leäi kue'lkes šõņņ da le'jje kã'skkmuõr. Ij pešttam kuu'kk, ko toll puall'ji. Vuõššân cõkknee'l da m̃ņņ piãkkee'l. Pãärna rãmmvuõ'tte, Piãnnai Pã'rcnjuu'nn uuggi leklvi'žžen da Ee'hrem-ãã'jj pää'n jõ'skkke cuãlkste'men. Son kaaggi jue'lğgõsuõrmid tollpeallsa da pã'jjel rõõ'ddi vuõņsti.

Ij-ga tõst veäl puk, åån sij kuãivu laukãst jeãvvsid. Sij p'ijje maãrfid pãšttjed, da m̃ņņ dõst sij pãi naaudše mie'cc jõõskãsvuõdãst.

Ee'hrem-ã'jj leäi tããdvaž, ko son leäi peãmmam kue'htt samai čie'ppes da vi'rkkes luãdãstjoo'tti. Ķeãinari tobddmõõžžãst joba čie'ppab ko son jiõčč, ã'jj ruãkksi miõlstes.

O'nssem da U'stten mie'ccest: Luâđast jáá'ttemetike'tt -mainnâz

"Pää'ljes leäi samai mooččâd. Tõt muâlkkroõžži kuõssvââžž se'st, kuärnai ka'llji ool, njiõji poožnleäkka, čaanii sann'jai jooukâst da dooidi mââimõsân läddriddu."

O'nssem, U'stten, Ee'hrem-ä'jj di Piännai Pä'rccnjuu'n tu'kkee jáá'tted luâđast. Sij vie'ttje luâđast Piännai Pä'rccnjuu'n šõddâmpeeiv, inste mie'ccest, vuäinne mooččâs lie'dđjid di kaaunâ'tte staauiivui'm da čuâršš-såaujain.

Luâđast jáá'ttemetike'tt -mainnâz mušttleei mainnsi mie'rren lij älšsmâ'tted päärnaid luõttu da seämmast mä'tt'ed, mä'htt jáá'tted ciistâst âä'nee'l luâđ da jee'res luâđast joo'ttjid.

Luâđast jáá'ttemetike'tt -mainnâz mušttleei fiin mainnsi kee'rjteei Ninka Reittu toobdât Super-kiirjines, Pulla Vehnänen da Messi ja Mysteeri-räädaines di Prinsessa Pikkiriikki -kiirji koovines.

Luâđast jáá'ttemetike'e'tt

lundui.fi/luadastjaattemetikeett